

Fondrapport för projekten Ett Rent Östersjön 2/2016 (6.10.2016)

Situationen 31.7.2016	euro
Donationer	12,5 MEUR
Använda medel	10,1 MEUR
Pågående projekt	2,4 MEUR

Målet för John Nurminens Stiftelses projekt Ett Rent Östersjön är att förbättra Östersjöns tillstånd med hjälp av konkreta åtgärder, som minskar belastningen på och miljöriskerna för havet.

I stiftelsen arbetar nio personer, varav fyra på deltid, med projekten Ett Rent Östersjön och stödåtgärderna för dem.

Projektens utveckling

Inom projektet NutriTrade som påbörjades 2015 skapas en frivillig handel med näringsutsläpp för Östersjöområdet, vilket gör det möjligt att identifiera och genomföra kostnadseffektiva metoder för minskning av utsläpp. Samtidigt genomförs flera lovande pilotåtgärder för att minska belastningen på Östersjön, bland annat gipsbehandling av åkrar kring Skärgårdshavet, och dessutom åtgärder för att avlägsna näringsämnen som redan hamnat i havet, såsom odling av blåmusslor och vårdfiske i havsområdet. Planeringen av systemet med utsläppshandel har påbörjats tillsammans med intressentgrupperna och alla pilotprojekt har redan startats. Dessutom har påbörjats en miljöpolitisk utredning av ett mer omfattande utnyttjande av flexibla och kostnadseffektiva mekanismer av de slag som ingår i utsläppshandeln för skyddet av Östersjön.

I mars 2015 startade stiftelsen Närfiskprojektet, vars syfte är att lyfta näringsämnen från Skärgårdshavet genom riktat fiske av karpfisk till människoföda. Av fångsten tillreds fiskbiffar och andra fiskprodukter. År 2016 har fångstmålet för projektet fördubblats och för projektet har rekryterats tio fiskare, som började med vårdfiske i april. År 2016 kommer fiskbiffar att serveras åtminstone i Åbotrakten, i Esbo och i storkök i Helsingfors. Syftet är även att lansera konsumentprodukten och kommersialisera hela produktionskedjan, så att vårdfisket fungerar i slutet av projektet utan det understöd som betalas till fiskarna.

Vid vattenreningsverket i Gattjina, den största staden i Leningradområdet efter S:t Petersburg, togs den utrustning för fosforavskiljning från avloppsvattnet som stiftelsen levererat i bruk i november 2015. I Viborg tas motsvarande utrustning i bruk i oktober 2016. Med dessa två åtgärder kan man skära ned på näringsbelastningen i Finska viken med cirka 50 ton om året, vilket motsvarar två gånger utsläppen från avloppsreningsverket i Viksbacka i Helsingfors. Det följande steget för avloppsvattenprojekten i Nordvästra Ryssland är effektivisering av fosforavskiljningen från avloppsvattnet i staden Kingisepp, vilket man har för avsikt att genomföra 2017. Med hjälp av projektet skär man ned den fosforbelastning som hamnar i havet med 13 ton om året.

Man har tillsammans med vattenverket i vitryska Vitebsk ingått avtal om nedskärning av den näringsbelastning som kommer ut ur reningsverket genom att effektivera reningen med mer än de nationella minimikraven. Den effektiviserade fosforavskiljningen från stadens avloppsreningsverk inleds hösten 2016, och med hjälp av den kan man årligen skära ned belastningen som orsakar övergödning med nästan 50 ton.

För jättehönsgården i Udarnik i närheten av Viborg införskaffas inom det projekt som finansieras av stiftelsen och BSAPlan Trust Fund ett filtreringssystem för näringshaltigt avrinningsvatten. Ett system för

hantering av avrinningsvatten från åkrar installerades hösten 2015 och nu planerar man att installera ett filtreringssystem för gödselbassängerna.

Stiftelsen godkände i maj 2016 ett nytt projekt med syfte att hantera fosforutsläppet från en biogasanläggning som håller på att byggas i Lviv i Ukraina. Med hjälp av projektet kan man förhindra att mer än 100 ton fosforbelastning om året hamnar i Östersjön via floden Poltava.

Nya projekt

Man avser att minska belastningen på Östersjön av närings- och skadliga ämnen från industrin via de kommunala reningsverken med hjälp av projektet BEST (Better Efficiency for Sewage Management), som för närvarande är under beredning, och där stiftelsens huvudsakliga samarbetspartner är Helsingfors stad. Projektet har utsetts till ett flaggskeppsprojekt i EU:s Östersjöstrategi. Man kommer att ansöka om finansiering för projektet av EU:s Östersjöprogram, och avsikten är att påbörja projektet hösten 2017.

Stiftelsen påbörjar hösten 2016 en omfattande utredning för att bedöma riskerna med näringsämnesutsläpp till följd av biogasproduktion i Östersjöområdet.

Anskaffning av medel och uppnående av målen

Åren 2005–2015 har stiftelsen samlat in sammanlagt cirka 12,5 miljoner euro till projekten Ett Rent Östersjön, av vilket cirka 10,1 miljoner euro har använts för genomförande av projekten. Det belopp som har reserverats för pågående och planerade projekt är 2,4 miljoner euro.

Hittills har projekt genomförts på totalt 21 platser, varav 15 har slutförts. Tack vare projekten har den årliga fosforbelastningen på Östersjön minskat med totalt mer än 2 100 ton. Dessutom har John Nurminens Stiftelse medverkat genom att erbjuda teknisk expertis vid gödselfabriken i Kingisepp och avloppsreningsverket i Warszawa och därigenom bidragit till den betydande minskningen av fosforutsläppen. Med de projekt som nu pågår minskar de årliga fosforutsläppen i Östersjön med flera hundra ton och dessutom bidrar man till att skapa nya och effektiva metoder för att minska näringsämnen, också sådana som lämpar sig i Finland.

Av administrativa och ekonomiska orsaker avslutades insamlingen av medel till den separata Fonden för ett rent hav våren 2016. De medel som samlats in för skyddet av Östersjön styrs även i fortsättningen direkt till konkreta åtgärder för att förbättra Östersjöns tillstånd. Användningen av medlen i Fonden för ett rent hav följs upp med den här rapporten så länge som det finns medel kvar i fonden. I praktiken kan man finansiera det aktuella projektbeståndet med medel ur fonden.